

Ivančice

Kraj: Jihomoravský

Správní obvod: Ivančice

Nadmořská výška: 210 m n. m.

Počet obyvatel: 9 703

Adresa URL: www.ivancice.cz

Okres: Brno-venkov

GPS souřadnice: 49.101446N, 16.377518E

První pís. zmínka: 1221 (805 let)

PSČ: 664 91

Památky a zajímavosti Ivančice

Významnými historickými památkami Ivančic jsou gotický farní chrám, renesanční palác na náměstí, stará radnice, bratrský sbor s budovou bratrského gymnázia, tzv. Nová hospoda, poutní kaple sv. Jakuba, židovský hřbitov, pozůstatky městských hradeb. Historické jádro města je městskou památkovou zónou. Farní chrám Nanebevzetí Panny Marie

Centrálnímu náměstí Ivančic dominuje věž farního kostela, která stála původně samostatně a měla obrannou funkci. Současný kostel stojí pravděpodobně na místě, kde stával jeho dřevěný předchůdce. Podle dostupných materiálů se lze domnívat, že stavba současného kostela byla započata v r. 1288, kdy bylo město povýšeno do stavu královských měst. Rozestavěný, ještě nezklenuťý kostel byl v roce 1304 vypálen Kumány sloužícími ve vojsku rakouského vévody Albrechta. Z té doby se dochovaly pouze presbytář, krypta, věž a obvodové zdivo bočních lodí. Kostel byl postupně zaklenut v průběhu 15. století. Později byla vestavěna na západní straně hlavní lodi gotické stavby renesanční hudební kruchta. Na svornících křížových kleneb v západní polovině kostela jsou vytesány znaky města (tři korbele), pánů z Lipé (zkřížené ostrve), pánů z Kravař (zavinutá střela) a pánů z Rožmberka (pětিলista růže). Trojlodí farního chrámu má dnes bazilikální podobu. V letech 1947–1953 provedl architekt Klaudius Madlmayer rozsáhlou opravu.

Radnice

Z významných domů v Ivančicích je historicky i architektonicky nejzávažnější budova radnice. Původně šlo o zeměpanský hrad, jehož západní zdi byly součástí městských hradeb. Z gotické stavby se zachovala část sklepů s valenou klenbou, portálek do sklepa a dvě místnosti v přízemí. V roce 1461 se tvrz dostala do majetku měšťanského. Roku 1607 se majitelem domu stává provazník Šimon Pírko. Jeho zálibou bylo kupovat domy, přestavovat je a se ziskem zase prodávat. Se svými přáteli Vlacha, stavitelem Antoniem di Valdi a s kameníky z novoveské huti přestavěl gotickou tvrz na městský palác. Dům bývá nazýván domem pánů z Lipé, neboť jej zdobí erby tohoto šlechtického rodu.

Součástí domu je arkáda dvorního traktu se zděnými pilíři v přízemí. Dřevěné sloupky v prvním poschodí galerie a celé druhé poschodí jsou nouzová stavba. Přichystané kamenné sloupky nebyly po smrti Šimona Pírka osazeny.

Po rodině Pírkových vlastnili dům Lichtenštejni, kteří jej později darovali hejtmanovi krumlovského panství Jiřímu Borskému. Do majetku města přešel dům před více než třemi stoletími. Do roku 1883 v něm byla kasárna, pak škola. Dnes jsou v budově kanceláře městského úřadu, ve dvorním traktu sídlí ivančické oddělení okresního muzea.

Stará radnice

Po roce 1461 se obci dostává samospráva, jejímž symbolem je radní dům. Dům staré radnice je po kostelu nejstarší budovou na Palackého náměstí. Již na pohled je to patrné, neboť do dnešních dnů si dům zachoval goticko-renesanční tvářnost. Stojí na základech původních dvou domů z 15. století, velkoryse přestavěných ve 40. letech 16. století. Gotický původ dokazuje i lomený portál v prostorných sklepeních. Právě v těchto sklepech se v dávné minulosti skladovala sůl, se kterou město obchodovalo. Na vížce býval zvonek, jímž se zvonilo za požárů.

V roce 1850 odstoupilo město radnici c.k. úřadům, okresnímu a bernímu. V současnosti probíhá rekonstrukce budovy na Památník Alfonse Muchy.

Pozůstatky areálu českých bratrů

V ulici Ve Sboru se zachovaly pozůstatky bratrského areálu ze 16. a 17. století. Na místě domu č. 10 stála budova sboru, koupená bratřimi r. 1539 a obdařená privilegiem Jana z Lipého. V letech 1558–1571 v ní sídlil biskup Jan Blahoslav. Pod jeho vedením pracovala zde tajná tiskárna zv. ivančicko-kralicko-lešenská. V Ivančicích vyšlo z jejího listu 18 titulů. R. 1578 byla přemístěna do Kralic u Náměště n. Oslavou. Blahoslav sepsal v Ivančicích svá hlavní díla (Gramatika, Filipika proti misomusům, Musica, Vady kazatelů aj.). Přeložil zde do češtiny Nový zákon, pojatý později do Bible kralické. Redigoval a řídil tisk Kancionálu evančického, jehož 1. vydání z roku 1564 patří k nejkrásnějším evropským renesančním tiskům. Po smrti Blahoslavově pracoval v tomto sboru tým vědců na překladu Bible kralické, který byl dokončen a bible vytištěna v Kralicích. V Ivančicích se uchovával a zpracovával archiv celé Jednoty bratrské. V areálu sboru byla škola, dílny a hospodářské budovy. Kostel postavený po r. 1540 přilhal k budově z východní strany. Zachovala se věž a základy presbytáře se studnou, objevené v r. 1980. Naproti stojí pomník Jana Blahoslava z roku 1931.

Nová hospoda

Renesanční dům č. 8 v Krumlovské ulici, původně dům pánů z Náchoda, byl sídlem bratrského gymnázia (akademie). Stojí dodnes téměř v původním stavu. Bratři ho získali darem roku 1577 a do r. 1588 v něm sídlil i rektor Esrom Rüdinger, někdejší rektor univerzity ve Wittenbergu a autor latinské ódy na Ivančice. Od r. 1615 byl dům majetkem Jiřího Erasta, posledního biskupa Jednoty sídlícího v Ivančicích. Z téhož roku je renesanční portálek s latinským veršem. Erastus s bratřimi odešel z Ivančic r. 1623 a dům i celý bratrský areál připadly konfiskací moravskokrumlovské vrchnosti, Gudankaru z Lichtenštejna. Z Erastova domu se stal zájezdní hostinec, dodnes obecně nazývaný Nová hospoda.

Židovský hřbitov

Židovští kupci navštěvovali obchodní střediska Velkomoravské říše a jedním z významných tržišť Velkomoravské říše bylo hradiště Ivaňgrad na hřebeni vyvýšeniny Rény. Po vypálení hradiště r. 1146 Vladislavem II. vznikalo město v údolí pod Rénou, kde se usídlovali i židé. Židé se později zřejmě podíleli na výstavbě středověkých hradeb a tím se také vysvětluje, že jim bylo umožněno přemístit se z předměstí do města za jejich ochranu. Ivančický židovský hřbitov patří po pražském a kolínském k nejstarším v České republice. Nejstarší náhrobní kámen se uvádí z roku 1552. V současnosti je židovský hřbitov jako kulturní památka v péči města.

Městské hradby

Vznikly asi po neblahých zkušenostech kumánského nájezdu v r. 1304. Jednoduché hradby byly zesílené šesti polokruhovými baštami v rozích nepravidelného podlouhlého mnohoúhelníku a původně měly pouze dvě brány na průjezdni cestě. Později byly do hradeb proraženy další dvě brány, Židovská a Nová. Část hradeb je ve směru za kostelem k Nové bráně zblízka přístupná.

Poutní kaple sv. Jakuba

Původní poutní kaple stojící v Nových Horách nad Ivančicemi byla postavena roku 1481. Za císaře Josefa II. byla zrušena a r. 1784 rozebrána na stavební účely. Nová kaple v novogotickém slohu byla vystavěna v letech 1852 - 58 z iniciativy národního buditele P. Tomáše Procházky. V roce 1991 byla provedena generální oprava čtrnácti kapliček křížové cesty stoupající od městského hřbitova ke kapli.

Viadukt přes řeku Jihlavu

Byl postavený v r. 1870 pro železniční trať Brno - Vídeň je vysoký 42 m a 360 m dlouhý. V 19. století byl nejvýznamnějším technickým dílem svého druhu na území Rakouska-Uherska. Bohužel roku 1999 byl tento most sejmut a část s jedním pilířem byla ponechána jako technická památka.

Rozhledna Hlínský kopec na Hlíně u Ivančic

Plánování a výstavba současné rozhledny na Hlínském kopci (450 m) u obce Hlína nedaleko Ivančic provázely několikaleté peripetie. Ale nejdříve pojďme zpět do historie rozhlížení na tomto místě. První rozhledna stávala na Hlínském kopci v roce 1910. Z podnětu ivančického turistického spolku zde vyrostla 17 m vysoká trámová věž umístěná na kamenné podezdívce. Návštěvníci se mohli osvěžit v nedalekém občerstvení. Postupem času se stav rozhledny povážlivě zhoršoval. Nakonec byla jako stavební materiál v dražbě prodána a v květnu 1938 zbořena. Turisté však o možnost výhledu nepřišli. Hned o rok později byla navýšena nedaleká dřevěná triangulační věž. Sloužila nejen k měření, ale i rozhledu do kraje. Její osud se naplnil v roce 1944, kdy byla zbořena.

Tradici rozhlížení oživil v roce 2001 představitelé města Ivančice, obce Hlína a KČT, kteří se dohodli na vybudování rozhledny. Průtahy při jednání mezi obcemi Hlínou a Ivančicemi a nedostatek financí způsobily, že se rozhledna začala stavět až v květnu 2005. Tehdy byl vybudován betonový podstavec věže. Dřevěná část byla vztyčena v srpnu 2006. Pro zajímavost uvedme, že současná rozhledna nestojí na místě původní věže z roku 1910, ale opodál. Na původním pozemku stojí domek čp. 124.

Pod projektem je podepsán architekt Čuhel z Tišnova a rozhledna nese jméno ivančického rodáka herce Vladimíra Menšíka, který sem chodil na procházky. Stavba si vyžádala 35 m³ dřeva. Na vyhlídkový ochoz vede 96 schodů. Odtud lze prý spatřit Pálavu, rakouská pohoří a občas i Alpy.

Na východním okraji obce Hrubšice, části Ivančic, u řeky Jihlavy se nachází zámek Hrubšice – volně stojící jednopatrová stavba o čtyřech jednotraktových křídlech soustředěných kolem téměř čtvercového dvora. Zámek v Hrubšicích budovaný ve 2. polovině 16. století a po roce 1600 pány z Lipé fungoval jako sídlo správy statku. Jedná se o velmi hodnotnou renesanční stavbu, která si zachovala řadu autentických detailů (klenby, arkádové nádvoří, kamenickou výzdobu).

Zámek Hrubšice

